

Sygn. akt: I C 168/19 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Hanna Woźniak
Protokolant:	St. sekretarz sądowy Arleta Ratajczak

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2019 r. w Wąbrzeźnie

sprawy z powództwa **B. (...)(...) w G.**

przeciwko E. B.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej E. B. na rzecz powoda B. (...) (...) w G. kwotę 372,01 (trzysta siedemdziesiąt dwa 01/100) złotych z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 06 grudnia 2018r. do dnia zapłaty;
- w pozostałej części powództwo oddala;
- zasądza od pozwanej E. B. na rzecz powoda B. (...) (...) w G. kwotę 120,46 (sto dwadzieścia 46/100) złotych tytułem zwrotu części kosztów procesu;
- wyroki w pkt. 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sędzia Hanna Woźniak

POUCZENIE

Pozwany, przeciwko któremu zapadł wyrok zaoczny, może złożyć do tut. Sądu sprzeciw w ciągu tygodnia od daty doręczenia mu wyroku.

W piśmie zawierającym sprzeciw pozwany powinien przytoczyć zarzuty przeciwko żądaniu pozwu oraz fakty i dowody na ich uzasadnienie.

Sprzeciw złożony po terminie oraz sprzeciw, którego braków strona w wyznaczonym terminie nie uzupełniła, Sąd odrzuca na posiedzeniu niejawnym.

Jeżeli sprzeciw zostanie złożony prawidłowo, sprawa zostanie rozpoznana w zwykłym trybie przez Sąd I instancji.

Stronie powodowej od wyroku zaocznego służy apelacja, którą wnieść należy do tut. Sądu w terminie dwutygodniowym od doręczenia wyroku z uzasadnieniem. Aby Sąd doręczył powodowi wyrok zaoczny z uzasadnieniem, należy tego żądać w ciągu tygodnia od doręczenia wyroku zaocznego bez uzasadnienia.

Jeżeli apelacja zostanie złożona prawidłowo, sprawę rozpozna Sąd II instancji w postępowaniu apelacyjnym.

Strony i ich przedstawiciele mają obowiązek zawiadomić Sąd o każdej zmianie miejsca zamieszkania. W razie zaniebdania tego obowiązku pismo sądowe pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, chyba, że nowy adres jest Sądowi znany.

ZARZĄDZENIE

1. (...);

2.(...),

3. (...).

Sędzia:

Sygn. akt I C 168/19upr

UZASADNIENIE

B. (...) (...)w G. złożył pozew przeciwko E. B. o zapłatę kwoty 977,99 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu powód powołał się na nabycie od (...) w P. wierzytelności wynikającej z pożyczki udzielonej przez ten podmiot pozwanej.

Pozwana nie stawiała się na rozprawę, będąc prawidłowo zawiadomiona o jej terminie przez awizo (k.64), nie żądała rozpoznania sprawy pod swoją nieobecność i nie zajęła żadnego stanowiska procesowego.

Sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 01 marca 2016r. pozwana E. B. zawarła z (...) w P. umowę pożyczki gotówkowej, na podstawie której wypłacono pozwanej 758,32 zł z obowiązkiem spłaty w 32 ratach tygodniowych. Oprocentowanie pożyczki wynosiło 9% w stosunku rocznym, a skapitalizowane odsetki – 25,69 zł. Prowizję za udzielenie pożyczki ustalono na kwotę 113,75 zł, opłatę przygotowawczą – na kwotę 50 zł. Opłata za obsługę pożyczki w domu wyniosła 160 zł. Łącznie pozwana miała zwrócić kwotę 1.121,35 zł. (dowód: umowa pożyczki – k.41-46).

Pozwana spłaciła pożyczkodawcy łącznie kwotę 412 zł (dowód: informacja – k.16).

Umową przelewu wierzytelności z dnia 09 sierpnia 2017r. B. (...) (...) w G. nabył od (...) w P. wierzytelność przysługującą pierwotnemu wierzycielowi od E. B. w kwocie 846,29 zł, na którą składały się: kwota 709,35 zł należności głównej, kwota 101,94 zł z tytułu odsetek za opóźnienie oraz 35 zł kosztów windykacyjnych (dowód: umowa z aneksem nr (...) i wyciąg z wykazu wierzytelności – k.30-38).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 339 § 1 k.p.c., jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę, albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wydaje wyrok zaoczny. Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, jeżeli pomimo niestawiennictwa pozwanego na rozprawie, żądał on przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności albo składał już w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie (art. 340 k.p.c.), stwierdzono nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność pozwanego jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyciężyć (art. 214 § 1 k.p.c.).

W realiach niniejszej sprawy zachodziły podstawy do wydania wyroku zaocznego. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Sąd dał wiarę treści odpisów dokumentów załączonych do pozwu, nie dopatrując się z urzędu – przy biernej postawie pozwanej – żadnych nieprawidłowości mogących je zdyskwalifikować.

Łączący powoda z pozwaną stosunek prawny reguluje art. 720 k.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki w świetle unormowań kodeksu cywilnego może mieć zarówno charakter odpłatny, jak i nieodpłatny, a do głównych świadczeń stron należy zaliczyć udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu (po stronie pożyczkodawcy) oraz zwrot tych środków (po stronie pożyczkobiorcy).

Dokonując analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd doszedł do przekonania, iż zawarta z pierwotnym wierzycielem umowa pożyczki nie wiąże pozwanej w części, tj. odnośnie prowizji za udzielenie pożyczki w kwocie 825 zł oraz opłaty za Pakiet Przyjazny Klientowi w kwocie 1.180,08 zł albowiem postanowienia te stanowią klauzule niedozwolone. Ponadto powód nie wykazał żadnych okoliczności uzasadniających tak wysokie kwoty zarówno prowizji od udzielenia pożyczki, jak i opłaty za dodatkowy pakiet, którego przydatność dla pożyczkobiorcy była niewspółmiernie niska w stosunku do jego kosztu (§5 ust.1 regulaminu k.30).

Zgodnie z art. 385¹§1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z §1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§4).

Jak słusznie zauważa się w orzecznictwie sądowym, sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące np. niewiedzę, naiwność, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 27.01.2011r. w sprawie VI ACa 771/10). Rażąco naruszenie interesów konsumenta zachodzi natomiast w sytuacji, w której w rażący sposób została naruszona równowaga interesów stron umowy przez to, że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, formułując konkretne postanowienie umowy. Określenie "rażąco" należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 14.09.2011r. w sprawie VI ACa 291/11; wyrok SA w Warszawie z 14.12.2010r. w sprawie VI ACa 487/10).

Przenosząc powyższe unormowania na kanwę niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż nie budzi wątpliwości, że (...) w W. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych. Pozwana natomiast jest konsumentem w rozumieniu ustawy, bowiem zgodnie z art. 22 § 1 kc jest osobą fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Z treści umowy pożyczki nie wynika bowiem, aby B. W. zawierała przedmiotową umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Sąd nie ma także wątpliwości, że umowa stron została zawarta przy użyciu wzorca umowy (formularza), o czym świadczy z jednej strony masowość zawieranych umów przez pierwotnego wierzyciela oraz identyczność ich treści w stosunku do różnych klientów, który to fakt jest znany Sądowi z urzędu z racji innych prowadzonych spraw podobnego

rodzaju. Pozwana nie miała zatem rzeczywistego wpływu na jej treść, poszczególne postanowienia umowy nie były z nią uzgadniane indywidualnie. Ponadto powód – pomimo brzmienia art. 385¹ § 4 kc – nie wykazał żadnym dowodem, że postanowienia umowy w części zakwestionowanej przez Sąd zostały uzgodnione indywidualnie (art. 6 kc i art. 232 kpc).

Podkreślić należy, iż ustalenie prowizji od pożyczki i opłaty za dodatkowy pakiet na kwotę stanowiącą 61% kwoty pożyczki rażąco naruszało interesy pozwanej. Zaznaczyć trzeba, że np. w praktyce banków, których ustawowym zadaniem jest udzielanie kredytów, prowizje od kredytów nie przekraczają kilku procent ich wartości. W realiach niniejszej sprawy tak wysoka prowizja i dodatkowa opłata muszą zostać potraktowane jako nieuprawnione źródło dodatkowego wynagrodzenia dla pożyczkodawcy. Tego typu postanowienia umowne, jako niezgodnione indywidualnie z pozwaną i nakładające na nią rażąco wygórowane, niczym nieuzasadnione opłaty, stanowią niedozwoloną klauzulę umowną i nie są dla strony pozwanej wiążące.

Aby zapobiegać negatywnie ocenianemu zjawisku lichwy, ustawodawca polski wprowadził instytucję pozaodsetkowych kosztów kredytu w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim. Niezależnie od wskazania normatywnego wzoru ich obliczania, ustalono też, że w całym okresie kredytowania nie mogą one przekroczyć całkowitej kwoty kredytu. Instytucją zapobiegającą zjawisku lichwy jest też określenie wysokości odsetek maksymalnych w art. 481 § 1 i 2 kc.

Ustalona przez pożyczkodawcę koszty dodatkowe nie przekraczają maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu ustanowionych przez ustawodawcę w art. 36a ukk. Niemniej, w ocenie Sądu, koszty pozaodsetkowe, którymi pozwana została obciążona, są nadmiernie wygórowane. Takie stwierdzenie wynika z prostego zestawienia sumy kosztów z wysokością samej pożyczki. Ocena tej relacji jednoznacznie prowadzi do wniosku, iż pierwotny wierzyciel zmierzał do osiągnięcia celu, który stoi w sprzeczności z innym celem wynikającym z systemu ochrony konsumenta, między innymi zakazem lichwy. Innymi słowy, gdyby godzić się na warunki zaproponowane w treści przedmiotowej umowy, to trzeba byłoby jednocześnie uznać za iluzoryczne rozwiązanie wynikające z treści art. 359 kc, a także przepisu art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim.

Choć pozaodsetkowe koszty kredytu w niniejszej sprawie nie przekraczają limitów określonych ustawą o kredycie konsumenckim, to można je uznać za niezgodne z prawem. W ocenie Sądu naliczenie pozaodsetkowych kosztów kredytu zgodnie z art. 36a ukk nie zawsze będzie zgodne z prawem i zasadne. Art. 36a ukk ustanawia bowiem jedynie limit tych kosztów, powyżej którego konsument nigdy nie będzie nimi obciążony (art. 36a ust. 3 ukk) i stanowią one świadczenie nienależne. Jednak sam fakt, iż naliczone przez pierwotnego wierzyciela prowizja i opłata za Pakiet Przyjazny Klientowi ich nie przekraczają, nie oznacza, że w konkretnym wypadku nie są sprzeczne z prawem czy zasadami współżycia społecznego, nie mają na celu obejścia prawa bądź nie mogą zostać uznane za naliczone na podstawie niedozwolonych klauzul umownych. Zatem sama wysokość tych kosztów (poniżej ustawowej górnej granicy) musi być poddana ocenie czy to z punktu widzenia przepisów art. 58 § 3 kc lub przepisu art. 385¹ kc. Taka też jest utrwalająca się linia orzecnicza w sądach powszechnych.

Mając na uwadze powyższe należało stwierdzić, iż wartość pozaodsetkowych kosztów wskazana w umowie jest niezgodna z treścią art. 58 § 3 kc, gdyż narusza zasady współżycia społecznego oraz zmierza do obejścia przepisów o zakazie lichwy. Opłaty te są rażąco wygórowane, a ich zastrzeżenie w takiej wysokości nie ma żadnego uzasadnienia w rzeczywistej wysokości opłat ponoszonych zwykle za czynności związane z udzieleniem i obsługą pożyczki. W ocenie Sądu, omawiane prowizje nie były wyłącznie ekwiwalentem za udzielenie i obsługę pożyczki, a stanowiły dla powoda dodatkowe wynagrodzenie za udzielenie pożyczki, pełniąc faktycznie funkcję dodatkowych odsetek, a zatem ich wysokość podlega ocenie również na podstawie przepisu art. 359 kc. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, Sąd uznał, że stosowany przez powoda zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich prowizji, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ kc), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 3 kc). Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że

właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Wobec braku przepisu przewidującego inny skutek zastrzeżenia zawyżonych opłat dodatkowych – jest ono nieważne, a zatem Sąd nie mógł uwzględnić żądania w tym zakresie. Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wielokrotnie wyrażony w orzecznictwie. Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela przytoczone wcześniej stanowisko, że postanowienia umowne, wprowadzające wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 r., V ACa 622/14; wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 2016-01-21, sygn. akt III Ca 1712/15).

Prawo chroni uczciwość obrotu i zabrania rażącego naruszania reguł słuszności kontraktowej. W niniejszej sprawie strona powodowa wypełniła weksel in blanco na sumę uwzględniającą zobowiązanie wynikające z klauzul, które dla konsumenta są niewiążące. Wypełniła zatem weksel na sumę przewyższającą zobowiązanie wynikające ze stosunku podstawowego.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd uznał, iż zapisy umowy przedmiotowej pożyczki w części omówionej wyżej są nieważne z mocy art. 58 § 3 kc, a w zakresie ustalenia nieważności czynności prawnej Sąd ma obowiązek działania z urzędu.

Z tych wszystkich względów na podstawie art.720 kc i art.385¹ kc orzeczono jak w pkt.1 i 2 wyroku.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art.98 kpc biorąc pod uwagę, że powód wygrał sprawę w 40%, poniósł 100 zł opłaty od pozwu, 17 zł opłaty od pełnomocnictwa, a koszty dla radcy prawnego przy wartości przedmiotu sporu między 1.500 a 5.000 zł wynoszą przy całkowitej wygranej 600 zł (§2 pkt 3 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz.U. z 2018r., poz.265).

Nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności nastąpiło na podstawie art.333§1 pkt 3 kpc.

SSR Hanna Woźniak